

Naredba poverjenosti za uk in bogočastje

o usposobljenostnem ocenjevanju učiteljev na javnih ljudskih in meščanskih šolah.

Tako se glasi naslov dr. Verstovškove naredbe od 23. aprila t. l. Kako veseli smo bili, ko smo čitali nad tem naslovom v „Učit. Tovarišu“ še debelejši tisk: Javna kvalifikacija učiteljstva, toda nisimo še prečitali do konca § 1. že smo lahko z matematično preciznostjo preračunali, kolikokrat nejavnejša je postala ta „javna“ kvalifikacija. Dočim je dozdaj nejavno ocenjevala ena oseba, se nejavna ocenjevalnost po novi naredbi ne le podeseteri, temveč skoro postoteri, treba je samo nadzornikovo osebo pomnožiti s številom šolskih voditeljev, pa imaš matematično povečano nejavnost. Ni nam znano, po kom je dal dr. Verstovšek temu detetu življenje, ali po inicijativi organizacije ali brez nje, bodi temu že tako ali tako, vendar bi si moral dotičnik predočiti, koliko zla lahko rodi ta naredba. Nje načelo je prav prosto: Pritisk od zgoraj navzdol. Abderitski voditelji bodo avanzirali od „zvestega tovariša“ do sklonjenega predstojnika.

So sicer to pikre besede, ali v njih je toliko življenjske resnice, da bi lahko govorile cele knjige. Po demokratičnem načelu vidim v svojem tovarišu-voditelju le šolnika, ki stoji meni nasproti kot šolnik 1 : 1. Ako ima on pravico soditi ali recimo ocenjevati ali kar si že bodi o meni tretji osebi nasproti, si lastim z isto pravico jaz soditi njega napram tretji osebi. Da se po demokratičnem načelu resnica prav spozna, čuti je treba oba zvona. Idem še dalje, soditi svojega nadzornika imej vse učiteljstvo. Enaka pravica za vse. Tako bo vzniklo iz medsebojne kontrole, iz medsebojnega spoštovanja blago načelo: ljubezen vzbudi ljubezen, zaupanje pa zaupanje. Dasiravno bi bil ta način ocenjevanja pravičen, ker bi slonel na reciproci-teti, vendar meri predač, kakor meri pristransko seveda predač § 1. „javne“ kvalifikacije. Za idealne, nezmotljive in nepristranske voditelje bi še veljal, toda predočiti si pa voditelja, ki naj ocenjuje dosti starejšega, duševno agilnejšega in sicer v vsakem oziru razboritejšega in spretnjšega tovariša. Primerov se bo dosti našlo in se celo kupičijo v najnovejšem času v obilici. Odstranite ve oblasti, ki pošiljate take odredbe, preje vse korupcije, ki se gode pri nastavljanju šolskih voditeljev od krajnega šolskega sveta pa tja do višjega šolskega sveta in pripravite tako oglašeno pot svojim odredbam. Kadar bodo mogli zasedati mesta voditeljev res voditelji svojega učiteljstva, potem naj bo čas za taka ocenjevanja, a zdaj pač ne moremo še vzklikniti: Wem Gott gibt sein Amt, dem gibt er auch Verstand. § 1 te naredbe nikakor ne bo utrjeval tovarištva med učiteljstvom in svojim voditeljem; nasprotno zrahljal ga še bo. Naštevali bi lahko še vse polno kvarljivosti tega § 1, naštetih pa mi ne moremo nikakršnih vrlin. Marsikdo bi morda ugovarjal in rekel, nekaka spodbuda za mlajše in lenuhe pa le bo. Verjemite, ako za te ne najdete druge poti in ne te nejavne, tudi ne bo nič pomagalo. Držati pa ta pasus javne kvalifikacije zaradi tega, pa nikakor ni utemeljeno. Zato predlagamo: Zaveza ukreni vse potrebno, da se § 1 popolnoma črta. Ako se pa to proti volji večine učiteljstva ne zgodi, daj organizacija direktivo, da šolska vodstva ne vpošljejo ocenjevalnih pol. Dalje je popolnoma črtati § 5, odst. 4, ki se glasi: „Posameznim učiteljem se v službeni oceni priobčjuje le redi, ki so določeni v 1. odstavku tega paragrafa, brez nadaljnjevega popisa“. Kaka nezmysel je to! Posameznemu učitelju se tu zabranjuje popis, na drugi strani se po § 6 vpošlje šolskemu vodstvu popis, kamor ima vpogled vsak učitelj.

Potreben pa nikakor ni vpogled šolskemu voditelju in manj še drugim učiteljem, kako je popisan njegov tovariš, zato je črtati pri § 6, ki se glasi: „Šolskemu vodstvu in višjemu šolskemu svetu v Ljubljani okrajni šolski svet ob enem pošlje prepis ocenjevalne pole (popis in rede) iz katerih je razvidno...“ in se ima glasiti: „Viš. šolskemu svetu v Ljubljani okrajni...“

§ 7, ki se glasi: „Učitelji imajo pravico pri šolskem vodstvu v ocenjevalni dobi po enkrat vpogledati v prepis ocenjevalne pole ter si ga prepisati; 14 dni izza vročitve ocene se smejo pritožiti...“ se naj glasi: Učitelji imajo pravico tekom 14 dni izza vročitve ocene se pritožiti itd. Javno kvalifikacijo si mislimo javno za dotično učno osebo, ne pa javno za druge učne osebe.

—r.

Podpirajte „Jugoslovansko Matico!“

Članek je priobčil pretkli teden „Kmetijski list“, glasilo Kmetijske stranke za Slovenijo. Priobčujemo ga danes v celoti, da ustrežemo od mnogih strani izraženi želji naših tovarišev. Ured.

Nagrade za nadure.

Naredba poverjenosti za uk in bogočastje o nagradah za nadštevne ure in za poučevanje v neobveznih predmetih na državnih srednjih šolah, učiteljskih in na meščanskih šolah, potem o nagradah za pomožne učitelje na državni obrtni šoli v Ljubljani, trgovskih, strokovno-obrtnih, končno na trgovskih in obrtnih nadaljevalnih šolah v Sloveniji.

Na podstavi pooblastila ministrstva za prosveto z dne 19. aprila 1920, št. 4513, se odreja:

Člen 1.

Za nadštevne ure in za poučevanje v neobveznih predmetih se določajo mesečne nagrade:

a) na vseh državnih srednjih šolah in učiteljskih v Sloveniji, na državni višji obrtni šoli in prihodnji trgovski akademiji v Ljubljani:

za usposobljene učitelje 48 K za tedensko uro;

za učitelje, ki niso usposobljeni, 40 K za tedensko uro;

b) na strokovnih (trgovskih, obrtnih) šolah, na meščanskih šolah, vadnicah, državnih učiteljskih, zavodih za slabo nadarjeno ali zanemarjeno dečo:

za usposobljene učitelje in za stalne veroučitelje na meščanskih šolah 40 K za tedensko uro,

za učitelje, ki niso usposobljeni, 32 K za tedensko uro.

Te nagrade veljajo za vadniške učitelje samo glede pouka v vadniških razredih. Učiteljem neobveznih predmetov, ki sicer niso izprašani za predmet, ki pa so priznani veščaki (n. pr. glasbeniki) ali ki so spriči posebnih lastnosti poklicani, da poučujejo v takih predmetih (n. pr. rojeni Angleži, Francozi, Italijani ali Srbi za poučevanje svojih maternih jezikov) se dovoljujejo iste nagrade kakor formalno izprašanim učiteljem, če to priporoča ali predlaga pristojni višji šolski, oziroma strokovni nadzornik.

Člen 2.

Za pomožne učitelje na državni obrtni šoli v Ljubljani se določajo mesečne nagrade:

za usposobljene 48 K za tedensko uro; za take učitelje, ki niso usposobljeni, 40 kron za tedensko uro.

Za pomožne učitelje na strokovnih (trgovskih, strokovnih obrtnih) in na obrtnih in trgovskih nadaljevalnih šolah:

za usposobljene 40 kron za tedensko uro;

za učitelje, ki niso usposobljeni, 32 kron za tedensko uro.

Pomožni učitelji na obrtnih in trgovskih nadaljevalnih šolah se smatrajo za usposobljene, če so dovršili tečaj za izobrazbo učiteljev na nadaljevalnih šolah.

Člen 3.

Nagrade so mesečne ter se izplačujejo v popolni izmeri, tudi če bi ta ali ona ura izostala, ne da je to zakrivil ali povzročil učitelj sam.

Člen 4.

Ta ureditev velja izza dne 16. septembra 1920.

V Ljubljani, dne 30. aprila 1920.

Deželna vlada za Slovenijo.

Poverjenost za uk in bogočastje.

Poverjenik: dr. Verstovšek s. r.

Ljudskošolsko učiteljstvo in naša stranka.*

Večkrat smo že naglašali, da vsi stanovni in sloji, ki žive na deželi, spadajo v našo kmetijsko stranko. K razumnosti na deželi štejejo v prvi vrsti duhovščino in učiteljstvo. Pri kateri stranki je duhovščina, je itak znano. Pri učiteljstvu pa vidimo, da se drži večinoma meščanske JDS. Naši stranki očitajo, da ima v svojem programu določbo, naj se učiteljstvo kot vzgojitelj ljudstva ne izpostavlja preveč v politiki. To je res bila želja snovateljev naše stranke glede duhovna in učitelja. Ako bi se oba stanova ravnala po tej želji, zavladal bi takoj popoln sporazum na deželi.

Toda kaj se je zgodilo? Duhovna gospoda je s prezirom zavrgla naš program ter se zavzela za ukaz od zgoraj, mereč na odločen boj proti „Samostojni kmetijski stranki“. S tem so izsilili spremenjeno naše stališče. Ako ne velja za duhovna nevtralnost in dostojnost v politiki, zakaj bi kratili učiteljstvu aktivni nastop? Učiteljstvo je po poklicu in delovanju dosti bližje kmetijskemu poklicu

* Članek je priobčil pretkli teden „Kmetijski list“, glasilo Kmetijske stranke za Slovenijo. Priobčujemo ga danes v celoti, da ustrežemo od mnogih strani izraženi želji naših tovarišev. Ured.

kot duhovnik. Učiteljstvo vzgaja duševno in telesno naš naraščaj, ukvarja se večinoma tudi dejansko s kmetovanjem, bodisi na šolskem vrtu ali tudi v drugih panogah. S kmetiskim prebivalstvom veže pravega učitelja sto vezi, tako, da ga lahko imenujemo visoko izobraženega, olikanega kmetovalca.

Čisto naravni zakon govori za to, da bodi učitelj zvest pomočnik kmetiskemu prebivalstvu tudi v bojih za njegove politične pravice. Demokratska stranka, ki se je večinoma učiteljstvo drži, je med kmeti tako nenaravna prikazen, kakor če se pomeša mestna gospa s klobukom na glavi in s pahljačo v roki med kmetice. Ta stranka nima tal na kmetih in jih tudi v bodočnosti imeti ne more, kakor tudi klerikalna SLS ne. Zadržana se bo pač še nekaj časa vzdrževala z zlorabo cerkve in vere.

S kmetom čuteče učiteljstvo more neizmerno koristiti za dosego naših gospodarskih, posebno pa še kulturnih ciljev. Pravo učiteljstvo obdrži ves vpliv na mladino tudi še potem, ko izstopi iz šole. In tu je glavno polje ne samo za duševno povzdigo kmetijskega stanu, temuč celokupnega našega naroda.

Samostojni kmetje znamo prav ceniti vpliv, veljavo in splošne kulturne zasluge našega učiteljstva. Celokupno učiteljstvo pa tudi mora spoznati, kje ima pričakovati ugled, spoštovanje in zaščito.

Nasprotna stranka ima svoje voditelje že v duhovščini, ki se je kmetom sama vsilila. Na to svoje jerobstvo je bila duhovščina od nekdanj ljubosumna. Naj je bil učitelj še tako vzoren, delaven, strpljiv in pobožen, do veljave med kmeti ga duhovniki niso nikjer pustili. Nasprotno, politikajoči duhovniki so povsod tajno ali javno izpodkopavali učiteljstvo ugled med kmetiskim prebivalstvom ter nastopali povsod tako, da je ljudstvo videlo, kakor da je učitelj globoko pod duhovnikom, kakor je bil svoje dni njegov mežnar in snažilec čevljev.

Sedaj se nudi učiteljstvu prilika, da si popravi prizadete krivice, da pridobi splošni ugled in veljavo kot duševni sobojevnik kmetijskega prebivalstva. Za seboj bo imelo učiteljstvo najboljši in najpametnejše kmetijske sloje, ker vsi taki so že združeni v naši stranki.

Ne vabimo učiteljstva k naši stranki iz samogoltnih ozirov, mi se lahko organiziramo in vodimo tudi sami, kakor smo se dosedaj. K temu pozivu smo se kmetje odločili, ker spoštujemo naše duševne pionirje, ker pričakujemo od skupnega vzajemnega dela blagor za oba stanova in duševni napredek vsega našega naroda.

Roka umiva roko. Z nami delujoče učiteljstvo bo našlo pri samostojnih kmetih resnične spoštovatelje in, če treba, tudi neustrašene zagovornike in zaščitnike.

Kakšno nalogo naj prevzame učiteljstvo v naši stranki?

Učiteljstvo najbolj pozna moč izobrazbe. Čim prej bo kmetško ljudstvo izobraženo, da bo razsojalo s svojo glavo, tem prej izgubo med njim moč nepoklicane stranke. Učiteljstvo bodi v tem oziru pred vsem krepka duševna opora mladini, odrasli šoli. Povsod se naj obnovi ali tanovno ustanove bralna, izobraževalna, pevstva i. dr. društva. Prirejajo naj se poučni sestanki, predavanja gospodarske in politične vsebine. Mladini in odraslim naj se preskrbijo ali nasvetujejo dobri časopisi in knjige.

Naše krajevne odbore in posamezne somišljenike pa pozivljemo, naj stopijo v prijateljske stike z učiteljstvom, naj jim pri vsaki priliki kažejo, da znajo ceniti njihovo naporno delovanje v šoli in zunaj šole, naj jih pri obojem krepko podpirajo in povzdigajo ugled in spoštovanje. Kjer se učiteljstvo žrtvuje izvan šole pri društvi, naj se vpeljejo mesečni prispevki, da dobi učiteljstvo za svoj trud tudi dejansko priznanje.

Ponekod že dosedaj deluje učiteljstvo z vso vnemo pri naši organizaciji. Takim učiteljem gre posebna čast, ker so se nam neustrašeno pridružili iz lastnih nagibov, preden so mogli vedeti za uspehe. Seve so za svoje plemenito delo izpostavljeni šikanam strahovlade. Toda take bojzani za bodočnost ni. Naša stranka je že danes tako močna, da prepreči vsako nasilje.

Slovensko učiteljstvo! Pristopi brez obotavljanja in brez bojzani v naše vrste kot naš svetovalec in duševni sobojevnik! Vsa stranka ti bo stala na strani kot zaščitnica celokupnega stanu in vsakega posameznika. Vsak slučaj nasilja in krivice zaradi političnega mišljenja in delovanja pa naj naznani učiteljstvo vodstvu naše stranke.

Somišljeniki, skrbite, da bo za ta naš poziv zvedelo vse slovensko učiteljstvo!

I. J.:

Da se razumemo.

Nekateri se razburjajo radi članka »V Srbiji in pri nas«. Pa čisto po nepotrebnem! Uredništvo „Učit. Tovariša“ ni pri-

občilo kljub moji urgenci z dne 8. t. m. drugega članka, ki prvi članek dopolnjuje in pojasnjuje. Na podlagi prvega in drugega članka bi bilo vsakemu popolnoma jasno, zakaj se gre in odpalo bi bilo vse tozadevno polemiziranje.

V nadaljevanju članka „V Srbiji in pri nas“ sem opozarjal na dejstvo, da gre za one tovariše, ki so odjedali v polpretekli dobi na bivšem Kranjskem starejšemu zavednemu in delavnemu učiteljstvu najlepša učiteljska in voditeljska mesta. Znano je, da je bivši deželni šolski svet kranjski imenoval te ljudi voditeljem s par službenimi leti, preziral in uničeval delovne, zavedne in napredne učitelje, ki so službovali na šoli že po 20—30 let. Ker so danes taka imenovanja izključena, so spremili svojo taktiko in poskušajo sedaj obratno: hočejo se vrniti na šole, kjer delujejo naši tovariši že dolgo vrsto let, in od katerih so mogoče nekoliko starejši. Gre jim v prvi vrsti za voditeljska mesta. Da pridejo ž njimi v naše vrste nesloga, prepir, intrige, preziranje in uničevanje vsakega narodnega dela, je znana stvar.

To je bilo tisto, na kar sem opozarjal organizacijo in merodajne faktorje. Menim, da se zdaj razumemo.

Ne razumem pa tov. U., ki je vedel, za kaj gre, a je odgovoril v zadnji številki „Tovariša“ na moj članek in indirektno na mene s celo golido „srčne kulture“. Ali se čuti on prizadetega? Mislim vendar, da ne! Ako ima tov. Urek kaj časti v sebi, bo to popravil, ako pa ne, tedaj moram imenovati tako ravnanje z najmilejšim izrazom: nepošteno.

To so moje sklepne besede k članku „V Srbiji in pri nas“.

Učna obveznost za učiteljstvo meščanskih šol.

Z ozirom na poziv višjega šolskega sveta, ki je v tem slučaju pokazal potrebno uvidevnost, bi bilo potrebno, da bi se učiteljski zbori meščanskih šol izrazili kolikor moči v istem smislu. Večina šol na bivšem Štajerskem je sprejela o učni obveznosti sklepe, ki se kolikortoliko krijejo s predlogi v. š. sv. in ki se glase:

1. Ravnatelji meščanskih šol s tremi oddelki (razredi) morajo učiti najmanj 10 ur. Za nadštevne ure preko 10 ur jim gre nagrada, več nego 15 ur niso dolžni poučevati. Na meščanskih šolah z več nego tremi oddelki zniža vsak oddelek minimalno ravnateljevo učno obveznost za 2 uri, a maksimalno za 3 ure.

2. Ravnatelji meščanskih šol z osmimi ali več oddelki so prosti pouka. Če pa morajo zaradi razmer navzlic temu poučevati, jim gre za vse ure nagrada kakor za nadure sploh.

3. Učitelji na meščanskih šolah morajo učiti najmanj 22 tedenskih ur. Učiteljem, ki poučujejo jezike (vštevši neobvezne predmete) se vračuna za vsake 4 ure jezikovnega pouka 1 ura za popravilo nalog.

4. Za nadštevne ure preko 22 ur pristojno učiteljem meščanskih šol nagrada. Več kot 25 ur niso dolžni poučevati.

5. Neobvezni predmeti štejejo v učno obveznost, a le pod pogojem, da prejme vsakdo, ki ima poleg svoje strokovne usposobljenosti še posebno usposobljenost za dotični predmet, za vsako uro v tem predmetu brez ozira na svojo nominalno obveznost, če že ne celo, pa vsaj 50 % nagrade za nadure.

6. Če mora kdo izmed učiteljstva nadomeščati odsotnega tovariša več nego 14 dni, mu gre za ves čas nadomeščanja nagrada za nadure. D. H.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Belokranjsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 18. marca t. l. v Metliki. Predsednik K. Barlé je prisrčno pozdravil navzoče, se jim zahvalil za polno številno udeležbo in proglasil sklepčnost zborovanja.

Tajnica Milka Bukovčeva je poročala o društvenem delovanju, iz česar smo povzeli, da šteje naše društvo 61 članov, 5 tovarišev je v Slomškovi zvezi, 1 tovarišica je neorganizirana.

Gospa Hermina Megušarjeva je, ker je blagajnik na bolezenskem dopustu, poročala o blagajniškem stanju. Pri tej priliki je predsednik opozoril navzoče na Tovarišev članek „Po 10 K mesečno“, obrazložil je težaven gmotni položaj Zaveze in predlagal, da soglasno sprejmemo predlog višjega šol. nadzornika tovariša E. Gangla. Z odobravanjem sprejeto.

Referat tovarišice Mare Tavčarjeve „Duhovščina in učiteljstvo“ je zaradi nje- ne boleznij izostal, sklenilo pa se je, da ista referira pri prihodnjem zborovanju.

Nato je tov. Račić poročal o Učiteljskem razsodišču. Prebral je vse tozadevne članke, ki jih je priobčil Tovariš, utemeljil potrebo ustanovitve razsodišč in stavil sledeči predlog: Odbor za ustanovitev učiteljskih razsodišč izdelal poslovnik razsodišč. Poslovnik je potem doposlal vsem učiteljskim društvom, ki bodo na to stavila izpreminjvalne predloge. Sprejeto.

Ker je Tovariš namignil o nekem nesoglasju med Belokranjskim učiteljskim, zaprosi predsednik, da isti, katerim je zadeva znana, to pojasni. Tovariš Račić omeni, da je bil na zadnjem našem zborovanju govor o zanikernosti nekaterih krajnih šolskih svetov. Učiteljstvo je poverilo njega, da zbere tozadevni material in stori potrebno, da se razmere zboljšajo. Zbral je ogromen material in začel prijemati okrajni šolski svet kot vrhovno oblast in s tem posredno tudi okrajnega glavarja Sima-Galla. Je pa nekdo med nami, ki je v nasprotnem smislu pisal Tovarišu — istega pozivljam, da tu javno nastopi. Ker se nikdo ne oglasi, pojasni predsednik, da je glavar Sima-Gall resnično v niarsičem naklonjen učiteljstvu. Po daljši debati, ki se je nato razvila, izjavi tovarišica Završanova: „Iz vse debate je razvidno, da se vsi strinjamo z mnenjem, ki ga zastopa tov. Račić, zato ma izražamo popolno zaupanje. Predlagam, da se vse to sporoči Tovarišu, ter da je tov. Račić dosegel svoj cilj in da med belokranjskim učiteljstvom ne obstojajo nobene struje.“ Sprejeto.

Dalje se soglasno sprejme: 1. Zaveza ponovno zaprosi za učiteljstvo znižane cene po železnici.

2. Belokranjsko učiteljsko društvo zboruj redno vsak mesec — v maju na dan sv. Jurja.

Sklepno omeni predsednik zasluge Zaveze za izboljšanje izboljšanja našega materialnega stanja, priporoča zbiranje in prispevanje za „Rezervni sklad“ in predlaga: „Zavezi in njenim voditeljem izrekamo člani Belokranjskega učiteljskega društva polno priznanje in zahvalo. Z navdušenjem sprejeto. K — — — é.

+ Slovensko učiteljsko društvo kočevskega okraja je imelo drugo zborovanje v tem letu 15. maja v Loškem potoku.

Kljub žugajočemu Jupitru pluviju se nas je zbralo v tem prijaznem planinskem kraju 35 članov. Za naše društvo, ki je še pred par leti imelo le okoli 30 članov, izvanredno število! Manjkali so samo taki, ki so na raznih dopustih, ali so iz opravičljivih vzrokov ostali doma. Javno pohvalo zasluži zlasti tovariš J. Ferluga iz Škrilja, ki je moral poleg vožnje po železnici napraviti še nad 40 km dolgo pešpot. Kraška grča in zavednost!

Predsednik tov. Štefančič je v pozdravnem nagovoru to izrecno omenjal. Vsa čast tudi nekaterim drugim (Turjak, Kočevje, Dol. vas) ne veliko bližje nastavljenim tovarišem in tovarišicam. V nadaljnjem govoru povdarja in na podlagi števil dokazuje, da smo materialno na slabšem kot pred vojno, da je torej popolnoma utemeljeno, da se je vodstvo „Zaveze“ pridružilo znanemu sklepu uradniškega strokovnega društva glede revizije plač in novih tozadevnih zahtev. Vendar bi bilo umestneje, da država poskrbi za pocenjenje živil in oblačil in da bi potem ne imeli ugovora proti event. znižanju draginskih doklad. Nadalje z izrednim zadoščanjem konstatuje, da je učiteljstvu izpolnjena dolgovletna programna točka: javna kvalifikacija. Ni sicer povsem po našem okusu, vendar je storjen velik korak naprej. Navede slučaj, kako je bil nek učitelj — vsem navzočim osebnostno znan — pred 22 leti v tem oziru bitko razočaran. Dež. šol. nadzornik je bil njegove učne uspehe označil za pohvalne, a pri prestavi na lastno prošnjo istega leta so bili od okr. šol. sveta vpisani v kompetentno tabelo kot „manj zadovoljivi“!! Takih in enakih doživljajev vi mladi sobojevniki torej ne boste imeli. Sploh greste lepši bodočnosti nasproti. Zato pa: nulla dies — sine linea! Vsak dan moraš nekaj storiti za nadaljno svojo izobrazbo. Pomni pesnikov izrek: Ne stol možu, mož stolu da sijaj!

Pri II. točki dnevnega reda nam je tovariš Mir. Trost podal temeljit živopis znamenitega lirika Lermontova ter koncem zanimivega poročila primerjal nekatere pesmi s slično vsebino nekaterih pesmi Prešerna, Gregorčiča, Jenkota.

Hvala ti, vrli tovariš, ki si po srečni vrnitvi iz ruskega ujetništva že vdrugič nastopil kot prostovoljni poročevalec — katero dejstvo je, žal, redka izjema med nami in gotovo tudi med drugimi učiteljskimi društvom. Tovariš(ice), ne samo prav, tudi dolžnosti napram društvu se moramo zavedati. Torej: vivat sekvens!

Pri III. točki navede tovariš Štefančič — kot zastopnik učiteljstva v

okr. šol. svetu — načela, ki so ga vodila pri postopanju in glasovanju v tej važni šolski korporaciji. Glavno mu je bilo: biti zagovornik v vsakem slučaju. Pri dokazanih pregreških glasovati za najmilejšo kazen — ako je oprostitev neizvedljiva. Našeste nekaj podrobnih slučajev glede premaknitve v višji plačilni razred, petletnic, disciplinarnih slučajev (seve ne da bi imenoval osebe ali kraj), nadzorovanja otrok pri nedeljskih mašah, preustrojitve šolstva v okraju po državnem preobratu i. t. d.

Glede ovadb omeni, da so skoro vse izšle iz kraja, kjer ima Slom. zveza svojo glavno oporo in izvor. Če je učiteljica le parkrat prijazno občevala s kakim častnikom. že je visel Damoklejev meč nad njo. Mladino pohujšuje, proč z njo!

Ker je moral gristi trdi kruh opozicije, ni vedno dosegel tega, kar bi bilo v interesu naprednega učiteljstva. Iz proračuna okr. učit. knjižnice za l. 1919 je bilo črtano naše stanovsko glasilo, češ, da politični (?) listi ne spadajo v knjižnice. Zastopnik učiteljstva ima mnogokrat težavno stališče. Tuintam pride v nemilost pri svojih predstojnikih — kar dokaže s konkretnimi slučajem.

„Stori prav in ne boj se nikogar“ mu je bilo vodilno geslo.

Poročilo se po kratki debati vzame na znanje. Izvolitev novih kandidatov kakor tudi volitev novega odbora se preloži na prihodnje zborovanje. To pa zagradel, ker še ni dospel odgovor od „Lehrervereina“ v okraju, ki je izrekel željo, da hoče postati član „Zaveze“. V ta namen pa se mora razdružiti ter spojiti z nami v eno društvo.

Za delegata v Celje se izvolita Ana Šiška (Ribnica) in Mih. Vrbič (Sodražica), namestnikoma pa Iv. Lovšinova (Ribnica) in J. Jaklič (Dolenja vas). Društvenim zastopnikom za skupščino v Beogradu se nominira ravnatelj Ant. Mervič. Za potne stroške prispeva vsak član 30 K. Neprisotni člani naj store to naknadno.

Ko predsednik se prečita precej odklonilni odgovor podružnice Slom. zveze na naše povabilo v skupno združenje in se sklene, da nove inicijative v to svrhu ne da več naše društvo in ko se po lepih besedah tovariša Merviča zaključijo naše najboljše pedagogoma, umrlima v zadnjih 5 mesecih, trikratna „slava“, se zborovanje zaključilo s približno temi besedami: Hvala vam vsem na obilni udeležbi in pozornosti in živeli zlasti vi nadebudni, mladi tovariši in tovarišice, ki ste število naših članov tekem 8 mesecev dvignili od 36 na 55 in ki s svojim prepričanjem in svojo zavednostjo še vedno večate naše število in v tem tudi samozavest nas starejših članov! Na veselo svidenje v juniju ali začetkom julija na klasičnih tleh — v Vel. Laščah!

+ Učiteljsko društvo litijškega okraja je imelo svoj občni zbor dne 12. maja t. l. v Toplicah pri Zagorju ob Savi. Predsednik otvori zborovanje s prav toplim pozdravom na udeležnike, omenja mimogrede sedanjo izredno draginjo in naredbo popolnega izenačenja učiteljstva z državnim uradništvom v Nemški Avstriji, ki je stopila v veljavo s 1. majem 1920. Dalje bodri vse člane k vztrajnemu delu na kulturnem polju in k naši stanovski enotni organizaciji — Uniji. Nato poda besedo tovarišu B. Andoljšku o temi: „Germanizacija v srednjem veku in nje žalostne posledice za Slovenstvo“, katero je prav skrbno sestavil in nam podal kaj zanimivo, v kronološkem razvoju z zgodovinskimi fakti podprto sliko o bivanju, razvoju in zatiranju Slovencev, oziroma Slovanov, ki so bivali v poedinih nemških pokrajinah. Temu predavanju sledi ono tovariša V. Liliija: „Iz mojega ujetništva na Francoskem“, ki je bilo z ozirom na mnogovrstne doživljaje tudi povsem zanimivo. Odbor ostane na splošno željo udeležencev dosedanjih. Ker je tovarišica I. Dolnarjeva kot blagajničarka na bolezenskem dopustu, se izvoli za njeno namestnico tovarišica Kalinova iz Litije. Pri slučajnostih se poudarja, da s članarino ne smemo iti več navzgor! Delegatom za Zavezino zborovanje se javita tovariša: Levstik Janko in Pelko Matija; namestnikom pa tovariš V. Liliija in ga. Mimi Levstikova. Prihodnje zborovanje se vrši v Ljubljani dne 19. junija 1920. Dnevni red, čas in prostor se še pravočasno naznani. P.

+ Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje v četrtek dne 10. junija t. l. ob 10. uri dopoldne na Slatini po sledečem vzporedu:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. „Začetek šolskega leta o veliki noči ali v jeseni“ — razgovor.
4. Učiteljski kongres 18. julija v Beogradu.
5. Slučajnosti.

Tomo Kurbus, t. č. predsednik.

+ Belokranjsko učiteljsko društvo bode zborovalo dne 27. maja t. l. ob 13. uri v Metliki. Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika.
2. „Duhovščina in učiteljstvo“, poročila tovarišica Mara Tavčarjeva.
3. „Jugoslovanska ornamentika“, poročila tov. Božo Račić.
4. Volitev delegatov za Zavezino zborovanje v Celju.
5. Udeležba Belokranjskega učiteljskega društva na kongresu v Beogradu.
6. Raznoterosti.

Odbor.

+ Učiteljsko društvo za cerkniški in loški sodni okraj je zborovalo 6. maja v Grahovem. Predsednik in okrajni šolski nadzornik tov. Miloš Kabaj je predaval o temi: „Duh demokratizma pri pouku in odgoji v šoli“ kot nadaljevanje zadnjic vršečega se predavanja. Za podane nasvete izkušenega šolnika je učiteljstvo prav hvaležno. Na Zavezino delegacijsko zborovanje v Celje gre predsednik osebno, svojim namestnikom določiti tov. Adolfa Harmela, učitelja-voditelja v Cerknici. Za delegatino je bila izvoljena tov. Irma Remžgarjeva za namestnico tov. Marica Modičeva, obe učiteljici v Cerknici. — Za učit. kongres v Beogradu se prostovoljno javi tovariš Mirče Kosin, nadučitelj v Igavasi. — Sklenilo se je prirediti 26. junija 1920. v Cerknici učit. konferenco. Določilo se je dnevni red in poročevalce. — Ko se je ožigosala še neka interna društvena zadeva, je predsednik zaključil zborovanje.

Josip Kobal, t. č. tajnik.

+ Radovljiško okrajno učiteljsko društvo je zborovalo 12. t. m. v Bohinjski Bistrici. Tovariš predsednik pozdravi zborovalce in posebno omeni novi članici vrtnarici gdčni. Staral in Ferjan. Tov. Baraga prednaša nato svoj referat: Računstvo in ljudski šoli. Referat je globoko in na dolgo zasnovan, zato predavatelj ni mogel predelati cele tvarine, temveč samo za 1. šolsko leto. Za druga šolska leta hoče nadaljevati na prihodnjih zborovanjih. Po srečno zasnovanem uvodu, kjer se dotika sedaj vladajočih metodiških principov v naši domovini, malo pedagoške zgodovine, malo formalnih stopenj, preide na početni pouk v 1. šolskem letu. Mnogi, posebno mlajši, smo mnogo čuli novega, zato z zanimanjem pričakujemo nadaljevanja. — Nato je podal tajnik svoje poročilo o društvenem delovanju od zadnjega zborovanja. Konstatira, da je vključil agitacijo o neke strani odstopila samo ena članica, ki se je vrnila menda zopet tja, odkoder je prišla. Vsa čast pa mlajšim, ki se niso dali speljati na limanice, temveč so spoznali, pri katerih naj iščejo zavednosti. Blagajničarka se je pritoževala čez zamudnike, od katerih so nekateri na dolgu še od lanskega leta. Tovarišice in tovariši! Olajšajte gdčni. Jegličevi delo ter plačajte zaostalo in še vsaj za pol leta naprej! Za delegata v Celje pošlje društvo tovariša Weita in tovarišico go. Baebler (namestnika tovariš Semerl in tovarišica Ruža Majcen), v Beogradu pa tovarišico Josipino Javornik in tovariša Hudeta. Med slučajnostmi se je sklenilo in rešila tudi ena osebna zadeva. Predlogov tovariša Šege se vsled njegove odsotnosti ni moglo obravnavati. Zborovanja se je udeležilo 39 članov, čeprav je Bohinjska Bistrica na skrajnem koncu okraja in zveza tja manj kot ugodna. Zborovanje se je vršilo na vse lepo in prijetno, a tudi zabavno. Z izvrstnim kosilom smo bili presenečeni, za kar gre hvala tovarišici Ruži Majcnovi in hotelirju Alfonzu Mencingerju. Tovarišici Ruži Majcnovi smo še hvaležni, ker nam je izposlovala električno železnico, s katero smo se peljali skozi ob jezeru do Zlatoroga in po kratkem počitku zopet nazaj, da smo mogli vsestransko občudovati divno panoramo našega Bohinja. Vreme je bilo krasno in čas je le prehitro potekal, da smo se morali ločiti od lepega kraja in dobrih tovarišic in tovarišev tamonjne okolice. Pri prvi priliki se zopet vrnemo. Tajnik Hude.

+ Okrajno učiteljsko društvo v Borovljah zboruje v četrtek dne 20. maja 1920 v meščanski šoli v Borovljah ob 10. dop.

- Dnevni red:
1. Poročilo vodstva.
 2. Učiteljstvo in propagandno delo v plebiscitnem ozemlju: poročila tov. Mahkota.
 3. Zgodovinske črtice v Koroški: poročila tov. Kovač.
 4. Predlogi in nasveti.

Zaradi važnosti dnevnega reda pričakujemo polnoštevilne udeležbe.

Odbor.

+ Šaleško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, 27. t. m., v Velenju in sicer ob 15. uri na kolodvorski restavraciji. Vážen dnevni red! Med drugim volitev delegata za Beograd in za zadnje Zavezino zborovanje v Celju. Pričakujemo, da ne izostane noben član, oziroma članica. Izlet na Oljko se preloži na junij!

Kronika.

= Čehi na Dunaju. V avstrijski narodni skupščini je češki poslanec Dvořak izvajal: Češki otroci na Dunaju so doslej brez šol. Dunaj meni, da more imeti v tem vprašanju vse svet za norca. Dejstvo, da so Čehi pri volitvah v avstrijsko narodno skuščino dobili 65.000 glasov, dokazuje, da žive na Dunaju češki otroci. Češka manjšina zahteva svoja prava, in sicer ista prava, kakor Nemci za svoje otroke, namreč pouk v materinščini. Na to interpelacijo posl. Dvořaka je odgovoril držav. podtajnik Glöckel, da bo vlada v priznanju visokega kulturnega pomena češkega naroda izpolnila češke zahteve, v kolikor jih bo mogla spraviti v sklad z nemškimi značajem dunajskega mesta.

Iz Jugoslavije.

— Sklepi upravnega odbora Zaveze o tekočih stanovskih zadevah. V poročilu o seji upravnega odbora Zaveze se je vrnila pri točki „Nove šol. knjige“ (glej Uč. Tov. z dne 29. aprila št. 171) prav ne-ljuba pomena. Tam n. pr. stoji sledeče: „Tov. P. Flere konstatira, da stoji 2. in 3. stopnja Šolskega lista mnogo višje nego 1. stopnja, zato je v splošnem Šolski list tudi mnogo boljši, kakor so dosedanje čitanke.“ Resnici na ljubo moramo to trditve popraviti, ker ni tov. Flere nikdar kaj takega trdil; prvič že zato ne, ker je to logična nesmisel, da bi bil Š. l. zato mnogo boljši od čitank, ker sta 2. in 3. stopnja mnogo boljša od 1. stopnje, drugič pa tudi zato ne, ker priznava ravno tov. Flere, da ni otroške duše pogodila ne 2. ne 3. stopnja tako kot jo je pogodil tov. Černeš s svojo 1. stopnjo. Pač pa je tov. Flere dejal na seji upravnega odbora to, da vpliva na čitatelja, ki čita 1. stopnjo Šol. lista od početka do konca, bolj neugodno enotni, le Černejev štil, kar pa je zopet opravičljivo že iz tega enostavnega vzroka, da je čakal Černejev prispevkov od učiteljstva, a je moral, ker jih ni pričakal, sestiti in pisati knjigo sam. — Vil. Rus, poročevalec.

— „Jugoslavija“ priobčuje v svoji nedeljski t. j. 117. številki toplo pisan članek o naši „Tvornici učil“, katere ustanovni občni zbor se vrši na binokostni tork, 25. t. m. v Ljubljani. Članek želi, da bi se na ustanovnem občnem zboru § 3. zadržanih pravil spremenil v toliko, da bi bil dostop k zadrugi omogočen ne-le učiteljstvu, temveč vsakomur, ki se zanima za prevažno zadevo ter sklepa: „Vsekakor pa želimo novi zadrugi, da bi se razvijala krepko, da bi v polni meri dosegla svoj lepi namen, obenem pa konstatiramo, da naše zavezno slov. učiteljstvo vrlo deluje za mladino, šolo in narod. Dokler bo imel naš narod tako iniciativno, delavno in požrtvovalno učiteljstvo, bo naša bodočnost dobra.“

— Odborova seja Društva za zgradbo učiteljskega konvikta se vrši na binokostni tork dne 25. maja ob 2. uri popoldne in ne ob 10. uri predpoldne kakor je bilo pomotoma javljeno v zadnji številki „Učit. Tovariša“.

— Opozorjamo na poročilo „Belokranjskega učiteljskega društva“ v današnji številki „Tov.“ in na društveni sklep radi stališča društva o svoječasni člankih v „Tov.“ glede belokranjskega šolstva.

— Posestil je v soboto dne 15. t. m. naše uredništvo in strokovno tajništvo referent v ministrstvu prosvete v Beogradu gr. Milan Rajčić o priliki svojega uradnega informativnega potovanja in ogledovanja šolstva po Sloveniji.

— Višji šolski svet. Prihodnja seja višjega šolskega sveta bo v četrtek, dne 27. t. m. z začetkom ob osmih.

— Za župana v Zagorju je izvoljen tamkajšnji nadučitelj, tovariš Janko Levstik.

— Konec šolskega leta na srednjih šolah. Po naredbi ministrstva prosvete se končajo predavanja na srednjih šolah dne 19. junija, 28. junija se razdele dijakom spričevala in prično se velike počitnice.

— Umrl je dne 13. t. m. v Mostah pri Ljubljani tov. Jožef Koren, bivši mnogoletni šol. voditelj na Proseku pri Trstu. Rojen je bil pokojnik v Steverjanu pri Gorici ter bival kot upokojenec do izbruha italijanske vojne v Gorici, od koder ga je pregnala vojna vihra v Ljubljano. Dosegel je starost 72 let. Bodi blagemu tovarišu ohranjen med učiteljstvom blag spomin!

— Zvišane poštne pristojbine. Z dnem 16. t. m. so se zdatno zvišale vse poštne pristojbine v naši kraljevini. Opozorjamo na ta nova določila, ki jih priobčujemo na zadnji strani današnjega lista, vse članstvo naše Zaveze.

— Na državnem zavodu za gluhome v Ljubljani je s prihodnjim šolskim letom namestiti dva učitelja, ki naj se izobrazita za pouk in vzgojo gluhome